

**Gminny Program
działań na rzecz
osób starszych
i niepełnosprawnych
na lata 2016-2026**

POKÓJ, 2016

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
PODSTAWOWE INFORMACJE DOTYCZĄCE SYTUACJI OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH W GMINIE POKÓJ	4
CELE PROGRAMU	5
ADRESACI PROGRAMU	7
INSTYTUCJE WSPARCIA REALIZUJĄCE ZADANIA NA RZECZ OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	7
OCZEKIWANE REZULTATY	7
FINANSOWANIE PROGRAMU	8
WDRAŻANIE	8
MONITORING	8

WSTĘP

Ludzie niepełnosprawni istnieją od zawsze we wszystkich krajach i we wszystkich warstwach społecznych. Szacunkowo przyjmuje się, że na globie ziemskim żyje ponad 500 milionów osób niepełnosprawnych, czyli około 10% całej ludzkości¹. Niepełnosprawność jest zjawiskiem, które dotyka nie tylko ludzi starszych, pojawia się często w życiu ludzi młodych i dzieci, stad też kwestia ta powinna być dostrzegana przez każdego człowieka bez względu na wiek, płeć i status społeczny.

W literaturze fachowej można spotkać różne określenia osób niepełnosprawnych. Najczęściej jednak przyjmuje się dwojakiego rodzaju kryteria uznawania kogoś za osobę niepełnosprawną, a mianowicie:

- biologiczne – czyli uszkodzenia narządów i ich czynności, powodujące naruszenie lub obniżenie ich sprawności funkcjonowania, a co za tym idzie – obniżenie sprawności funkcjonowania całego organizmu,
- społeczne – wskazujące na konsekwencje tego uszkodzenia i obniżenie sprawności w różnych sferach życia (w rodzinie, podczas załatwiania podstawowych spraw życiowych).²

Na podstawie tych kryteriów formułuje się różne definicje niepełnosprawności,

Definicja stosowana przez WHO - Światową Organizację Zdrowia, ([ang.](#) World Health Organization, WHO) osoba niepełnosprawna to taka, która nie może samodzielnie, częściowo lub całkowicie zapewnić sobie możliwości normalnego życia indywidualnego i społecznego na skutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia sprawności fizycznej lub psychicznej.

Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. 2011, Nr 127, poz. 721 z późn. zm.), definicja osoby niepełnosprawnej brzmi:

„Niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej”.

Ustawa ta określa trzy stopnie niepełnosprawności:

Znaczny – do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji;

Umiarkowany – do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych;

Lekki – do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty

1 „Systemy rehabilitacji zawodowej w krajach Europy Zachodniej” – Tadeusz Majewski

2 „Niepełnosprawność ruchowa. Między diagnozą a działaniem” - Paweł Wolski

ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 roku dotycząca Karty Praw Osób Niepełnosprawnych uznaje **za osoby niepełnosprawne te osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych.**

Sejm RP w ww. Karcie stwierdza iż, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi, **osoby niepełnosprawne mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji.**

Rzeczywiste zagwarantowanie praw człowieka wymaga zatem stworzenia mechanizmów wyrównywania szans i warunków do korzystania w pełni z praw przysługujących wszystkim obywatelom. Mówiąc inaczej, osoby niepełnosprawne powinny korzystać z pewnych szczególnych praw, swoistych dla tej grupy społecznej – po to, aby mogły w takim samym stopniu korzystać z praw przysługujących wszystkim ludziom³

Wszystkie podejmowane działania powinny być zróżnicowane (dostosowane do rodzaju i stopnia niepełnosprawności). Osoby niepełnosprawne mają specyficzne potrzeby ze względu na swoją niepełnosprawność. W celu poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych należy stwarzać warunki umożliwiające włączenie się lub całkowity powrót do czynnego życia. W związku z tym Gmina pragnie podjąć starania w celu wyrównania szans tych osób we wszystkich dziedzinach życia: zawodowym, środowisku i najbliższej rodzinie oraz codziennych kontaktach z drugim człowiekiem. Gmina Pokój poprzez swoje jednostki organizacyjne koordynuje działania dążące do osiągnięcia założeń niniejszego Programu. Te zorganizowane, kompleksowe działania władz publicznych oraz innych podmiotów, winny służyć kształtowaniu, poprawie oraz ochronie warunków i jakości życia oraz wzrostu statusu społecznego osób starszych i niepełnosprawnych.

PODSTAWOWE INFORMACJE DOTYCZĄCE SYTUACJI OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH W GMINIE POKÓJ

Sytuacja demograficzna

Istnieje problem z pozyskaniem pod względem metodologicznym danych dotyczących osób niepełnosprawnych w Gminie Pokój, w związku z czym trudno jest je przedstawić. Problem wynika z różnego definiowania niepełnosprawności. Zróżnicowanie to odnosi się zarówno do definicji niepełnosprawności biologicznej, jak też określania niepełnosprawności prawnej.

Gminę Pokój zamieszkuje 5814 mieszkańców (stan na 31.12.2015 r.), w roku poprzednim zamieszkiwało 5 226 mieszkańców (stan na 31.12.2014 r.)⁴

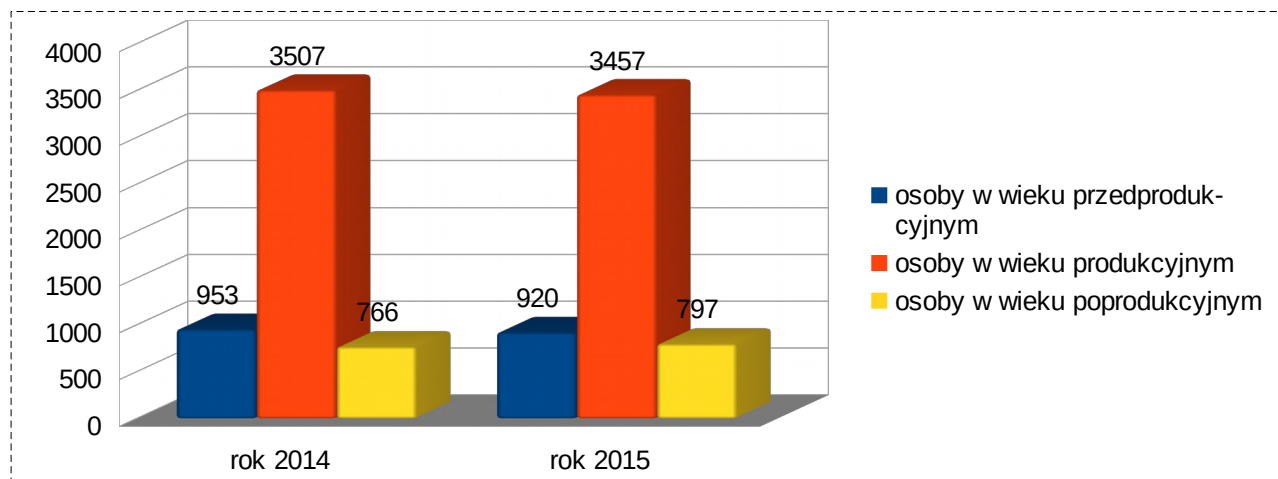
Jak widać na poniższym wykresie liczba mieszkańców na przełomie lat 2014 – 2015

3dr Piotr Przybysz, Główny Specjalista w BRPO z referatu wygłoszonego podczas obrad Ogólnopolskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych – 1997 r.

4 <http://www.gminapokoj.pl/2857/statystyka-ludnosci-na-dzien-31122015-r.html>

nieznacznie zmniejsza się. W związku z brakiem danych na temat pełnej liczby osób niepełnosprawnych zamieszkujących teren Gminy Pokój niniejsza analiza przedstawia jedynie osoby, korzystające z różnego rodzaju form wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pokoju. Z szacunkowych danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie wynika, iż poziom niepełnosprawności na terenie powiatu namysłowskiego waha się w granicach 5,71 % populacji mieszkańców powiatu⁵. Przedkładając te dane na liczby należy uznać, iż na terenie Gminy Pokój zamieszkuje ok 300 osób w różnym stopniu niepełnosprawnych.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Pokój w latach 2014 – 2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ewidencji Ludności Gminy Pokój.

CELE PROGRAMU

Cel główny Gminnego Programu Działań na Rzecz Osób Starszych I Niepełnosprawnych w gminie Pokój.

Celem głównym Programu Działań na Rzecz Osób Starszych i Niepełnosprawnych w Gminie Pokój jest **zapewnienie osobom niepełnosprawnym możliwie pełnego i równoprawnego uczestnictwa w życiu społecznym oraz wyrównywanie szans we wszystkich dziedzinach i płaszczyznach życia.**

Cele szczegółowe

1. **Utworzenie Gminnego Punktu Informacji dla Osób Starszych i Niepełnosprawnych.**
2. **Tworzenie warunków aktywności społecznej osób starszych i niepełnosprawnych, jako podstawy integracji społecznej.**
3. **Wspieranie i wyrównywanie szans edukacyjnych osób starszych i niepełnosprawnych na wszystkich poziomach edukacji.**

Cel 1. Utworzenie Gminnego Punktu Informacji dla Osób Starszych i Niepełnosprawnych.

1. Wyznaczenie lokalu dla osób starszych i niepełnosprawnych poprzez stworzenie Gminnego Punktu Informacji Osób Starszych i Niepełnosprawnych.
2. Powołanie przy Urzędzie Gminy osoby odpowiedzialnej za sprawy niepełnosprawnych

⁵ Źródło: Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Namysłowskim na lata 2016–2023

mieszkańców.

3. Diagnoza i weryfikacja informacji na temat sytuacji potrzeb i problemów osób starszych i niepełnosprawnych.
4. Prowadzenie działalności informacyjnej dotyczącej różnych form pomocy i wsparcia świadczonych przez urzędy, instytucje i organizacje dla osób starszych i niepełnosprawnych oraz ich rodzin jak również informowanie o przysługujących im prawach, ulgach i uprawnieniach.
5. Wspieranie działalności Koła Pokój Polskiego Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów.
6. Wykorzystanie pracy socjalnej w zakresie pomocy osobie niepełnosprawnej w usamodzielnianiu się, aktywizowanie do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów życiowych.

Cel 2 . Tworzenie warunków aktywności społecznej osób niepełnosprawnych, jako podstawy integracji społecznej.

1. Organizacja imprez kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych i turystycznych o charakterze integracyjnym dla osób starszych i niepełnosprawnych.
2. Realizacja projektów dotyczących aktywizacji i integracji osób niepełnosprawnych, współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej.
3. Rozwój wolontariatu działającego na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych w Gminie Pokój.
4. Propagowanie wiedzy o niepełnosprawności wśród dzieci i młodzieży poprzez pogadanki, warsztaty, pokazy filmowe.
5. Polepszenie sytuacji życiowej osób starszych i niepełnosprawnych.
6. Rozwój wolontariatu wśród młodzieży na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.

Cel 3. Dążenie do wyrównywania szans edukacyjnych osób starszych i niepełnosprawnych na wszystkich poziomach edukacji.

1. Prowadzenie działań edukacyjnych dla osób niepełnosprawnych w zakresie udzielania pomocy w wyborze odpowiedniej kariery zawodowej.
2. Pomoc w nauce i rozwoju samodzielności życiowej osób niepełnosprawnych poprzez organizację zajęć kompensacyjnych, usprawniających oraz ogólnorozwojowych.
3. Inicjowanie indywidualnego poradnictwa dla osób niepełnosprawnych co do kierunku i form kształcenia.
4. Nawiązywanie współpracy z pracodawcami i innymi znaczącymi partnerami w zakresie zatrudnienia osób niepełnosprawnych.
5. Organizowanie szkoleń indywidualnych dla osób niepełnosprawnych, które mają na celu zwiększenie szans osób bezrobotnych na zatrudnienie poprzez uzyskanie, podwyższenie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.
6. Organizowanie konferencji oraz akcji promocyjno - edukacyjnych na tematy związane z edukacją i kształceniem osób niepełnosprawnych.
7. Pomoc finansowa skierowana do osób niepełnosprawnych chcących zdobyć wykształcenie lub nowe kwalifikacje zawodowe w tym stypendia socjalne.

8. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dojazdu zorganizowanego do placówek oświatowych.
9. Zapewnienie ciągłości kształcenia dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej na wszystkich poziomach edukacji.
10. Umożliwianie dostępu do komputerów i internetu.

ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest:

1. do osób trwale i czasowo niepełnosprawnych i ich rodzin;
2. do osób starszych i ich rodzin ;
3. jednostki samorządu terytorialnego;
4. instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych;
5. pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne;
6. jednostek organizacyjnych gmin.

INSTYTUCJE WSPARCIA REALIZUJĄCE ZADANIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Działania na rzecz starszych i niepełnosprawnych mieszkańców gminy Pokój będą realizowane przez przedstawicieli wielu instytucji, zarówno tych powołanych do pracy nad poprawą jakości życia osób niepełnosprawnych jak i tych, których działania skierowane są do ogółu mieszkańców. W proces poprawy jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych zaangażowane są m. in.

- Urząd Gminy w Pokoju
- Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Powiatowy Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie
- Powiatowy Urzędu Pracy w Namysłowie;
- Placówki oświatowych;
- Placówki służby zdrowia
- Państwowy Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- Organizacje pozarządowych;
- Parafie gminy Pokój.

OCZEKIWANE REZULTATY

Gmina Pokój poprzez swoje jednostki organizacyjne koordynuje działania dążące do osiągnięcia założeń niniejszego Programu. Te zorganizowane, kompleksowe działania władz publicznych oraz innych podmiotów, winny służyć kształtowaniu, poprawie oraz ochronie warunków i jakości życia oraz wzrostu statusu społecznego osób starszych i niepełnosprawnych. Ważną kwestią jest stworzenie funkcjonalnego oraz

dostosowanego do potrzeb środowisk osób niepełnosprawnych systemu informacji, w szczególności zmiana postaw społeczeństwa, instytucji oraz samych osób niepełnosprawnych. Za istotny efekt realizacji projektu przyjmuje się również skoordynowanie i usprawnienie przepływu informacji kierowanych do niepełnosprawnych. Są to zarówno informacje bezpośrednio dotyczące niepełnosprawności, praw i obowiązków osób niepełnosprawnych, usług instytucji i organizacji pozarządowych oraz pozostałej tematyki związanej z niepełnosprawnością.

FINANSOWANIE PROGRAMU

Gminny Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Starszych będzie finansowany z następujących źródeł:

1. Budżet państwa,
2. Środki własne gminy,
3. Środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
4. Środki Narodowego Funduszu Zdrowia,
5. Środki pomocowe Unii Europejskiej,
6. Udział własny beneficjentów,
7. Dotacje;
8. Współfinansowanie przez osoby fizyczne, prawne -sponsoring.

WDRAŻANIE

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokoju jest odpowiedzialny za realizację Programu.

MONITORING

Nieodzownym elementem wdrażania Programu jest jego monitorowanie oraz ewaluacja. W związku z powyższym corocznie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokoju będzie przygotowywał „Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Starszych w Pokoju, które przedłoży Radzie Gminy. Umożliwi to bieżące sprawdzanie stopnia realizacji poszczególnych zadań.